

Reflexe je „mentální proces spočívající ve snaze strukturovat nebo restrukturovat určité zkušenosti, problém nebo stávající znalosti či vhledy.“

Sebereflexe

- vnitřní komunikace se sebou samým
- introspektivní poznávání sebe sama
- východisko formování vlastní osobnosti a procesu učení
- sebereflexi lze rovněž chápat jako konfrontaci našeho reálného ideálního já

K čemu učitel potřebuje dovednost sebereflexe?

Jedná se o jednu z klíčových pedagogických kompetencí. Proč?

- Učitelé mají při plnění úkolů svého povolání značnou svobodu volby a velký prostor pro vlastní soud; situace se proměňují a musí se stále znovu vyhodnocovat.
- Je předpokladem efektivního rozhodování.
- Umožňuje efektivní řešení problémových pedagogických situací.
- Je východiskem pro profesní rozvoj učitele.

Zpětná vazba (feedback) se chápe jako korekční informace člověku, který se chce dozvědět, jak probíhá proces, na němž se podílí. (Mareš & Křivohlavý, 2009)

Zpětná vazba má čtyři aspekty:

- **regulativní** – umožňuje řízení žákovy činnosti podle určité strategie s daty získanými na začátku, v průběhu a na konci procesu,
- **sociální** – učitel i žák si ujasňují vzájemné postoje,
- **poznávací** – učitel lépe pozná žáka a naopak, žák pozná lépe učivo i sebe sama,
- **rozvojový** – žák zpětnou vazbu využívá a vzdělává a vychovává sám sebe.

Ze školní třídy

UKÁZKA Č. 45:

Učitelka Tereza se v hodině literatury žáků ptá, v jakém prostředí se může odehrávat balada.

Ž: Třeba v temné uličce.

U: V temné uličce.

Ž: A s basebalkou v ruce.

Ž: V márnici.

U: V márnici, mohlo by být. (3 s)

Ž: V prádelně.

Ž: Na nějaké půdě.

U: Mohlo by být. (4 s) Tak ještě něco? (3 s)

Ž: Nebo v gaybaru paní učitelko ještě.

U: No jasně. (Ironicky.)

ŽŽ: (Smích, docela velký.)

U: Ták, otevřete si učebnici na straně 92.

Zdroj: Šed'ová, K., Švaříček, R., Šalamounová, Z. (2012). *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál, s. 135.

Doporučení pro učitele

1. Udělejte si na zpětnou vazbu čas. Nemusíte obšírně komentovat všechny žákovské repliky, ale aspoň některé z nich ano. Raději kladte méně otázek a následně věnujte více času práci s odpověďmi.
2. Při poskytování zpětné vazby nespěchejte. Můžete začít echem a navázat jiným typem zpětné vazby. Než zopakujete repliku žáka, získáte čas promyslet si svou reakci.
3. Zpětná vazba by měla být explicitní a vnášet do komunikace nějakou novou informaci. Správné odpovědi by měly být rozpracovány a doplněny, chybné interpretovány a korigovány.
4. Mějte trpělivost s napravováním chybných odpovědí. Nejde o zdržení s jediným žákem, velmi často se podobné chyby dopustí větší skupina dětí ve třídě.
5. Nesoustřeďujte se na spisovnost a jiná formální kritéria, ale na myšlenku, kterou se žák snaží sdělit. Pokud však po něm budete jeho odpověď opakovat, uveďte ji do gramaticky korektního tvaru.
6. Můžete se občas příznivě vyjádřit ke kapacitám a potenciálním schopnostem žáků, především jim však dávejte zpětnou vazbu k jejich momentálním výkonům.
7. Pokud žáky chválíte, dělejte to důrazně a specifikujte, co na jejich výkonech chcete vyzdvihnout.
8. Nebojte se kritiky. Pouze od učitele, který dokáže kritizovat, vnímají žáci pochvalu jako významnější ocenění.

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ

- Potřebují žáci zpětnou vazbu neustále? Co je vnitřní zpětná vazba?
- Je-li žákovi poskytnuta zpětná vazba, znamená to, že ji využije? Svě tvrzení doložte.

ÚKOL NA 3. SEMINÁŘ

Přečtěte si na níže uvedené stránce část *Hodnocení a sebehodnocení žáků*. Lze tento text označit jako zpětnou vazbu? Svůj názor zdůvodněte.

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/10223/virtualni-hospitace-vychova-k-obcanstvi-prava-ditete.html/>